

Školský vzdelávací program

Základná škola, Haniska 290

Motto: „Každý žiak má právo na dobrého učiteľa“

Vzdelávací program pre žiakov s ľahkým stupňom
mentálneho postihnutia

Vzdelávací program pre žiakov stredným stupňom
mentálneho postihnutia

ISCED 1 – primárne vzdelávanie

Školský rok 2016/2017

Školský vzdelávací program

Základná škola, Haniska 290

Motto: „Každý žiak má právo na dobrého učiteľa“

Vzdelávací program pre žiakov s ľahkým stupňom
mentálneho postihnutia

ISCED 1 – primárne vzdelávanie

Školský rok 2016/2017

Školský vzdelávací program

Základná škola, Haniska 290

Motto: „Každý žiak má právo na dobrého učiteľa“

Vzdelávací program pre žiakov so stredným stupňom
mentálneho postihnutia

ISCED 1 – primárne vzdelávanie

Školský rok 2016/2017

Školský vzdelávací program

Vzdelávací program pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia s vyučovacím jazykom slovenským

ISCED 1 – primárne vzdelávanie

- 5. ročník, MP, variant A

- 6. ročník, MP, variant A

Vzdelávací program pre žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia s vyučovacím jazykom slovenským

ISCED 1 – primárne vzdelávanie

- 6. ročník, MP, variant B

Školský rok 2016/2017

1 Ciele výchovy a vzdelávania

Škola umožní všetkým žiakom získať schopnosť kriticky a tvorivo myslieť, rýchlo a účinne riešiť problémy, zmysluplne využiť základné vedomosti a znalosti, vypestuje u žiakov základ záujmu celoživotného učenia sa. Umožní rozvoj kľúčových spôsobilostí, dá šancu každému žiakovi, aby sa rozvíjal podľa svojich schopností a bolo mu umožnené zažiť úspech. Vytvorí jasné povedomie národného a svetového kultúrneho dedičstva. Vypestuje záujem a potrebu zmysluplnej aktivity a tvorivosti. Zabezpečí kvalitnú prípravu žiakov s ohľadom na schopnosti jednotlivých žiakov.

Vyformuje tvorivý životný štýl, vnútornú motiváciu, emocionálnu inteligenciu, sociálne cítenie a hodnotové orientácie.

Vychová žiakov v duchu humanistických princípov, vytvorí kladný vzťah k manuálnej činnosti, naučí ich praktické činnosti a skúsenosti získané v škole uplatňovať v životnej praxi.

Veľký dôraz bude hneď od začiatku klásť na vytvorenie dobrého tímu v triede, na rozvíjanie sebapoznania a sebahodnotenia žiaka, bude sledovať socio-emočnú klímu tried a školy.

Pedagogické stratégie zamerá na riešenie problémových úloh a tvorbu projektov.

Žiaci si osvoja základy komunikačných spôsobilostí a spolupráce, naučia sa rešpektovať druhých, budú mať zodpovedný vzťah k sebe a k svojmu zdraviu.

Žiaci špeciálnej triedy (ŠT), ktorá je súčasťou našej školy, sú vzdelávaní podľa plánov špeciálnej základnej školy daného ročníka.

Vzdelávací program pre žiakov s mentálnym postihnutím sa uplatňuje pri vzdelávaní žiakov s touto diagnózou podľa § 94 ods.1 písm. a) a b) zákona č. 245/2008 Z. z., t.j. v špeciálnych triedach základných škôl. Vzdelávací program je pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia variant A, pre žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia variant B.

Ďalšie ciele školy:

Posilniť úlohu a motiváciu učiteľov, ich profesijný a odborný rast.

Podporovať talenty, osobnosť a záujmy každého žiaka – zapájať žiakov do súťaží a záujmových útvarov.

Skvalitniť spoluprácu s rodičmi a verejnosťou.

Ciele pre mentálne postihnutých žiakov:

- poskytnúť žiakom primerané možnosti skúmania ich najbližšieho kultúrneho a prírodného prostredia tak, aby získali záujem o poznávanie nového,
- rozvíjať cieľavedome, systematicky a v tvorivej atmosfére osobnosť žiaka v poznávacej, sociálnej, emocionálnej a morálnej oblasti,
- viesť žiakov k spoznávaniu svojich schopností, k využívaniu svojich možností, ku kompenzácii svojich obmedzení a tým k vytváraniu reálneho obrazu seba samého,
- rozvíjať a kultivovať svoju osobnosť, osvojiť si základy spôsobilosti učiť sa a poznávať seba samého,
- podporovať kognitívne procesy a kompetencie žiakov kriticky a tvorivo myslieť prostredníctvom získavania vlastnej poznávacej skúsenosti a aktívnym riešením problémov,
- umožniť žiakom získať základné pracovné zručnosti a návyky, aby ich mohli využiť pri ďalšom vzdelávaní aj v občianskom živote,
- vyvážené rozvíjať u žiakov kompetencie dorozumievať sa a porozumieť si, hodnotiť (vyberať a rozhodovať) a iniciatívne konať,

- podporovať rozvoj intrapersonálnych a interpersonálnych kompetencií, najmä otvorene vstupovať do sociálnych vzťahov, naučiť sa kooperovať v skupine, kolektíve a preberať na seba primeranú zodpovednosť, rozvíjať sociálnu vnímavosť a citlivosť k spolužiakom, učiteľom, rodičom, ďalším ľuďom a k svojmu kultúrnemu a prírodnému okoliu,
- viesť žiakov k tolerancii, znášanlivosti, porozumeniu a k akceptovaniu iných ľudí, ich duchovno-kultúrnych hodnôt, rovnosti pohlaví a priateľstva medzi národmi, národnosťami a etnickými skupinami, cirkvami a náboženskými spoločenstvami,
- naučiť žiakov uplatňovať svoje práva a súčasne plniť svoje povinnosti, niesť zodpovednosť za svoje zdravie, aktívne ho chrániť a upevňovať, chrániť životné prostredie.

Výchova a vzdelávanie žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia je zameraná na maximálny možný rozvoj mentálne postihnutých žiakov po stránke psychickej, fyzickej, na kompenzáciu ich nedostatkov s cieľom optimálne ich pripraviť na praktický život. Tiež sa venuje starostlivosť o rozvoj mentálne postihnutých po stránke rozumovej, zmyslovej, emocionálnej, vôľovej, utvára sa charakter žiakov.

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia je:

- rozvíjať kognitívne a psychomotorické procesy, všestrannú komunikáciu,
- rozvíjať individuálne schopnosti a predpoklady mentálne postihnutých žiakov tak, aby si osvojili vedomosti, zručnosti a návyky, ktoré dokážu využiť v osobnom živote,
- zamerať sa na pripravenosť v praktickom živote s možnosťou prirodzenej integrácie do spoločnosti a stali sa jej prirodzenou súčasťou,
- podnecovať žiakov k mysleniu na podklade názoru a k riešeniu problémov,
- učiť žiakov chrániť si svoje zdravie a zdravie iných.

2 Stupeň vzdelania

Škola je plne organizovaná, má výborné materiálne i personálne zabezpečenie. Na nadobúdanie technických zručností sú zriadené odborné dielne (tvorivá dielňa, dielňa pracovného vyučovania, kuchynka...) a na pohybovú prípravu žiakov – telocvičňa, multifunkčné ihrisko, futbalové ihrisko s prírodným trávnikom. Pre voľno-časové aktivity sú deťom k dispozícii altánok, detské ihrisko, volejbalové ihrisko. Kladieme teda dôraz na duševnú hygienu žiakov.

Vzhľadom k štruktúre obyvateľstva, budeme viesť žiakov k rešpektovaniu kultúrnej rozmanitosti a vyžadovať uplatňovanie primeranej formy medzikultúrnej komunikácie.

Stupeň vzdelania

ISCED 1 - pre mentálne postihnutých žiakov

Primárne vzdelanie získa žiak absolvovaním vzdelávacieho programu pre žiakov s mentálnym postihnutím podľa § 16 ods. 3 písm. a) zákona č. 245/2008 Z. z., dokladom o získanom stupni vzdelania je vysvedčenie s doložkou (ISCED 1)

3. Profil absolventa

Absolvent programu primárneho vzdelávania pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia by mal:

(a) sociálne komunikačné kompetencie (spôsobilosti)

- vyjadrovať sa súvisle ústnou formou adekvátnou primárnemu stupňu vzdelávania a jeho narušenej komunikačnej schopnosti,
- rozumieť obsahu písaného textu, dokáže ho ústne zreprodukovať,
- vedieť samostatne písomne komunikovať (nakoľko mu to umožňuje dosiahnutý stupeň vo vývine jemnej motoriky a aktuálna úroveň zrakovo-motorickej koordinácie),
- dokázať za určitý čas sústredene počúvať, prijať a rešpektovať názory iných ľudí,
- byť schopný vyjadriť svoj názor a obhájiť ho,
- uplatňovať ústretovú komunikáciu pre vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi, rodičmi a s ďalšími ľuďmi s ktorými prichádza do kontaktu,
- riešiť konflikty s pomocou dospelých alebo samostatne,
- byť empatický k starým, chorým a postihnutým ľuďom,
- rozumieť bežne používaným prejavom neverbálnej komunikácie a dokáže na ne adekvátne reagovať podľa svojich možností,
- na základnej úrovni využívať technické prostriedky komunikácie,
- chápať význam rešpektovania kultúrnej rozmanitosti, akceptuje a rešpektuje multikultúrne odlišnosti detí a dospelých,
- správať sa v skupine a kolektíve podľa spoločenských pravidiel a noriem,
- preberať spoluzodpovednosť za seba aj za činnosť skupiny,
- nadväzovať spoločensky prijateľným spôsobom kontakty s druhými a udržiava s nimi harmonické vzťahy,

(b) kompetencia (spôsobilosť) v oblasti matematického a prírodovedného myslenia

- dokázať využiť získané základné matematické zručnosti na riešenie rôznych pracovných úloh a praktického života, používa pri tom konkrétne a abstraktné myslenie,
- rozumieť a používať základné pojmy z oblasti matematiky a prírodných vied,
- chápať základné prírodné javy v ich vzájomnej súvislosti, vedieť porovnávať a objavovať vzťahy medzi predmetmi a javmi,
- mať vytvorené vedomie o ekológii, je zodpovedný voči prírode, chápe význam potreby ochraňovať prírodu pre budúce generácie,

(c) kompetencie (spôsobilosť) v oblasti informačných a komunikačných technológií

- prejavovať radosť zo samostatne získaných informácií,
- vedieť používať vybrané informačné a komunikačné technológie pri učení sa,
- využívať rôzne možnosti zhromažďovania informácií z kníh, časopisov, encyklopédií, z médií a internetu,
- vedieť používať vyučovacie programy,
- chápať rozdiel medzi reálnym a virtuálnym svetom,
- vedieť, že existujú riziká, ktoré sú spojené s využívaním internetu a IKT,

(d) kompetencia (spôsobilosť) učiť sa

- dokázať pracovať samostatne s učebnicami, pracovnými zošitmi a pomôckami,
- ovládať algoritmus učenia sa a dodržiava ho,
- získané vedomosti dokázať uplatniť v rozličných situáciách a podmienkach,
- uvedomovať si význam učenia sa pre jeho následné uplatnenie sa na trhu práce,
- prejavovať aktivitu v individuálnom i skupinovom učení,
- hodnotiť vlastný výkon, tešiť sa z vlastných výsledkov, uznávať aj výkon druhých,

(e) kompetencia (spôsobilosť) riešiť problémy

- rozpoznať problémové situácie v škole a vo svojom najbližšom okolí adekvátne svojej úrovni a skúsenostiam navrhuje riešenia na ich prekonanie,
- dokázať popísať problém, skúšať viaceré možnosti riešenia problému,
- v odôvodnených prípadoch dokázať privolať potrebnú pomoc,

(f) osobné, sociálne a občianske kompetencie (spôsobilosti)

- uvedomovať si vlastné potreby, využívať svoje možnosti,
- dokázať odhadnúť dôsledky svojich rozhodnutí a činov,
- uvedomovať si svoje práva a zároveň rešpektovať práva druhých ľudí,
- mať v úcte život svoj a aj iných a chrániť ho,
- poznať svoje povinnosti, dokáže rešpektovať a prijímať príkazy kompetentných osôb,
- byť schopný počúvať, vysloviť svoj názor, rešpektovať názor iných ľudí,
- dokázať spolupracovať v skupine, pracovať pre kolektív,
- byť tolerantný a ohľaduplný k iným ľuďom, k ich kultúre a vierovyznaniu,
- uvedomovať si dôležitosť ochrany svojho zdravia a jeho súvislosť s vhodným a aktívnym trávením voľného času,
- uvedomovať si význam pozitívnej sociálno-emočnej klímy v triede a svojim konaním prispievať k dobrým medziľudským vzťahom,

(g) kompetencia (spôsobilosť) vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- dokázať sa vyjadrovať na úrovni základnej kultúrnej gramotnosti prostredníctvom umeleckých a iných vyjadrovacích prostriedkov,
- dokázať pomenovať základné druhy umenia,
- poznať bežné pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu),
- správať sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám,
- ovládať základné pravidlá, normy a zvyky súvisiace s úpravou zovňajšku človeka, rešpektovať vkus iných ľudí,
- uvedomovať si význam umenia a kultúrnej komunikácie vo svojom živote,
- ceniť si a rešpektovať kultúrno-historické dedičstvo a ľudové tradície,
- mať osvojené základy pre tolerantné a empatické vnímanie prejavov iných kultúr.

Absolvent primárneho vzdelania stredným stupňom mentálneho postihnutia má osvojené nasledovné kľúčové kompetencie (spôsobilosti):

a) sociálne komunikačné kompetencie (spôsobilosti)

- vyjadrovať sa ústnou formou adekvátnou primárnemu stupňu vzdelávania a jeho narušenej komunikačnej schopnosti,
- rozumieť obsahu jednoduchého písaného textu, dokázať ho ústne zreprodukovat',
- zvládať jednoduchou formou písomnú komunikáciu,
- dokázať určitý čas sústredene počúvať,
- schopnosť vyjadriť svoj názor,
- uplatňovať ústretovú komunikáciu pre vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi, rodičmi a s ďalšími ľuďmi, s ktorými prichádza do kontaktu,
- riešiť konflikty s pomocou dospelých,
- byť empatický k starým, chorým a postihnutým ľuďom,
- rozumieť bežne používaným prejavom neverbálnej komunikácie a dokázať na ne adekvátne reagovať podľa svojich možností,
- na základnej úrovni využívať technické prostriedky komunikácie,
- rešpektovať dospelých,
- správať sa v skupine a kolektíve podľa spoločenských pravidiel a noriem,
- nadväzovať spoločensky prijateľným spôsobom kontakty s druhými,

b) kompetencia (spôsobilosť) v oblasti matematického a prírodovedného myslenia

- dokázať využiť získané základné matematické zručnosti na riešenie rôznych pracovných úloh a praktického života, používať pri tom konkrétne myslenie,
- rozumieť a používať základné pojmy z oblasti matematiky a prírodných vied,
- chápať základné prírodné javy v ich vzájomnej súvislosti, vedieť porovnávať vzťahy

medzi predmetmi a javmi,

- byť zodpovedný voči prírode, chápať význam potreby ochraňovať prírodu,

c) kompetencie (spôsobilosti) v oblasti informačných a komunikačných technológií

- využívať základné formy informačnej a komunikačnej technológie,

- ovládať elementárne spôsoby práce s počítačom,

- prejavovať radosť zo samostatne získaných informácií,

- vedieť používať vyučovacie programy,

- chápať rozdiel medzi reálnym a virtuálnym svetom,

d) kompetencia (spôsobilosť) učiť sa učiť

- ovládať základy čítania, písania, počítania a využívať ich k svojmu vzdelávaniu,

- používať termíny, znaky a symboly v spojitosti s konkrétnymi situáciami každodenného života,

- dokázať pracovať s pomocou, s učebnicami, pracovnými zošitmi a pomôckami,

- tešiť sa z vlastných výsledkov, uznávať aj výkon druhých,

- získané vedomosti, zručnosti a návyky dokázať uplatniť v praktických situáciách,

e) kompetencia (spôsobilosť) riešiť problémy

- dokázať popísať problém, vedieť na koho sa môže obrátiť o pomoc pri riešení problémov,

- v odôvodnených prípadoch dokázať privolať potrebnú pomoc,

f) osobné, sociálne a občianske kompetencie (spôsobilosti)

- uvedomovať si vlastné potreby, využíva svoje možnosti,

- uvedomovať si, že má svoje práva a aj povinnosti,

- čiastočne dokázať odhadnúť dôsledky svojich činov,

- poznať svoje povinnosti, dokázať rešpektovať a prijímať príkazy kompetentných osôb,

- byť schopný počúvať, vysloviť svoj názor a prijať názor iných,

- dokázať spolupracovať v skupine,

- byť ohľaduplný k iným ľuďom,

- uvedomovať si potrebu ochrany svojho zdravia,

g) kompetencia (spôsobilosť) vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- vnímať krásu umeleckých diel, ľudových tradícií, produktov ľudskej práce,

- poznať bežné pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu),

- správať sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám,

- ovládať základné pravidlá a zvyky súvisiace s úpravou zovňajšku človeka,

- nepoškodzovať kultúrno-historické dedičstvo a pozná ľudové tradície.

4 Vzdelávacie oblasti

Obsah primárneho vzdelávania pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia je rozdelený do vzdelávacích oblastí, ktoré vychádzajú z obsahu vzdelávania a z kľúčových kompetencií.

ZÁKLADNÉ PREDMETY VO VZDELÁVACÍCH OBLASTIACH PRE ŽIAKOV S ĽAHKÝM STUPŇOM MENTÁLNEHO POSTIHNUTIA S VYUČOVACÍM JAZYKOM SLOVENSKÝM. ISCED 1– PRIMÁRNE VZDELÁVANIE

VZDELÁVACIA OBLASŤ PREDMETY
JAZYK A KOMUNIKÁCIA
SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA
ROZVÍJANIE KOMUNIKAČNÝCH SCHOPNOSTÍ

ROZVÍJANIE GRAFOMOTORICKÝCH ZRUČNOSTÍ
PRÍRODA A SPOLOČNOSŤ
VECNE UČENIE
VLASTIVEDA
ČLOVEK A PRÍRODA
FYZIKA
CHEMIA
BIOLÓGIA
ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ
DEJEPIS
GEOGRAFIA
OBČIANSKA NÁUKA
ČLOVEK A HODNOTY
ETICKÁ VÝCHOVA
NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA
MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI
MATEMATIKA
INFORMATICKÁ VÝCHOVA
ČLOVEK A SVET PRÁCE
PRACOVNÉ VYUČOVANIE
SVET PRÁCE
UMENIE A KULTÚRA
VÝTVARNÁ VÝCHOVA
HUDOBNÁ VÝCHOVA
ZDRAVIE A POHYB
TELESNÁ VÝCHOVA

**ZÁKLADNÉ PREDMETY VO VZDELÁVACÍCH OBLASTIACH PRE ŽIAKOV SO STREDNÝM STUPŇOM MENTÁLNEHO POSTIHNUTIA S VYUČOVACÍM JAZYKOM SLOVENSKÝM.
ISCED 1– PRIMÁRNE VZDELÁVANIE**

VZDELÁVACIA OBLASŤ PREDMETY

JAZYK A KOMUNIKÁCIA
SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA
ROZVÍJANIE KOMUNIKAČNÝCH SCHOPNOSTÍ
ROZVÍJANIE GRAFOMOTORICKÝCH ZRUČNOSTÍ
PRÍRODA A SPOLOČNOSŤ
VECNE UČENIE
ČLOVEK A HODNOTY
ETICKÁ VÝCHOVA
NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA
MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI
MATEMATIKA
INFORMATICKÁ VÝCHOVA
ČLOVEK A SVET PRÁCE
PRACOVNÉ VYUČOVANIE

SVET PRÁCE
UMENIE A KULTÚRA
VÝTVARNÁ VÝCHOVA
HUDOBNÁ VÝCHOVA
ZDRAVIE A POHYB
TELESNÁ VÝCHOVA

5 Charakteristika, špecifiká a dĺžka výchovy a vzdelávania, podmienky prijímania

Špecifiká výchovy a vzdelávania

- Dieťa s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia s odloženou povinnou školskou dochádzkou sa môže vzdelávať v prípravnom ročníku, po absolvovaní ktorého môže žiak pokračovať v primárnom vzdelávaní na takom type školy, pre ktorý má predpoklady.
- Dôležité postavenie vo výchovno-vzdelávacom procese má pracovné vyučovanie, čomu musí zodpovedať materiálo-technické a priestorové vybavenie školy.
- V prípade ťažkosti pri osvojovaní učiva je možné žiakovi vypracovať individuálny vzdelávací program z jedného alebo viacerých predmetov, podľa ktorého sa vzdeláva a postupuje do vyššieho ročníka.
- Žiakovi s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia a narušenou komunikačnou schopnosťou (symptomatickou poruchou reči) poskytuje individuálnu alebo skupinovú logopedickú terapiu školský logopéd. Žiaci s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia môžu byť vzdelávaní
  - a) v špeciálnych základných školách,
  - b) v špeciálnych triedach pre žiakov s mentálnym postihnutím v základnej škole,
  - c) v triedach základnej školy spolu s inými žiakmi, t.j. v školskej integrácii (podľa § 94 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z.).

Dĺžka výchovy a vzdelávania

Špeciálna základná škola -variant A má deväť ročníkov s možnosťou zriadenia prípravného ročníka.

Podmienky prijímania

Podmienky prijímania žiakov do škôl pre žiakov s mentálnym postihnutím určuje § 7 ods. 1 až 4 vyhlášky č. 322/2008 Z. z. o špeciálnych školách.

6 Vzdelávacie štandardy

Vzdelávacie štandardy špeciálna základná škola pre žiakov s mentálnym postihnutím –variant A nemá.

7 Rámcové učebné plány

ISCED 1

Školský vzdelávací plán pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia s vyučovacím jazykom slovenským

Vzdelávacia oblasť	Predmet/ročník	5.	6.	7.	8.	9.	Pozn
Jazyk a komunikácia	Slovenský jazyk a literatúra	6,5 + 0,5	6,5 + 0,5				
Príroda a spoločnosť	Vlastiveda	2	3				
Človek a príroda	Fyzika						
	Chémia						
	Biológia						
Človek a spoločnosť	Dejepis						
	Geografia						
Človek a hodnoty	Občianska výchova						
	Etická výchova Nábož. výchova	1	1				
Matematika a práca s informáciami	Matematika	4 + 1	4 + 1				
	Informatická výchova	0,5 + 0,5	0,5 + 0,5				
Človek a svet práce	Pracovné vyučovanie	4	4				
	Svet práce						
Umenie a kultúra	Výtvarná vých.	1 + 1	1				
	Hudobná vých.	1	1				
Zdravie a pohyb	Telesná vých.	2 + 1	2 + 1				
Praktické zručnosti							
Spolu časť	povinná	22	23				
Spolu časť	voliteľná	4	3				
Spolu počet hodín		26	26				

ISCED 1

Školský vzdelávací plán pre žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia s vyučovacím jazykom slovenským

Vzdelávacia oblasť	Predmet/ročník	5.	6.	7.	8.	9.	Pozn.
Jazyk a komunikácia	Slovenský jazyk a literatúra		3				
	Rozvíjanie komunikačných schopností		3				
	Rozvíjanie grafomotorických zručností		1				
Príroda a spoločnosť	Vecné učenie		2				
Človek a hodnoty	Etická výchova Nábož. výchova		1				
Matematika a práca s informáciami	Matematika		3 + 2				
	Informatika						
Človek a svet práce	Pracovné vyučovanie		4				
	Svet práce						
Umenie a kultúra	Výtvarná vých.		1 + 1				
	Hudobná vých.		1				
Zdravie a pohyb	Telesná vých.		2 + 1				
Praktické zručnosti							
Spolu časť	Povinná		21				
Spolu časť	Voliteľná		4				
Spolu počet hodín			25				

8 Vyučovací jazyk školy: slovenský jazyk

9 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie v jednotlivých formách výchovy a vzdelávania

Triedu možno zriadiť pre najmenej štyroch žiakov. Najvyšší počet žiakov v triede pre žiakov s mentálnym postihnutím (ŠZŠ - variant A) sa ustanovuje takto: prípravný a prvý ročník 6 žiakov, druhý ročník až piaty ročník 8 žiakov, šiesty ročník až deviaty ročník 10 žiakov. Riaditeľ školy môže povoliť prekročenie najvyššieho počtu žiakov v triede najviac o dvoch.

10 Spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o získanom vzdelaní

Na vysvedčení posledného ročníka sa uvedie stupeň dosiahnutého vzdelania nasledovne: „**Žiak (žiačka) získal (získala) primárny stupeň vzdelania.**“. Ak žiak ukončil povinnú školskú dochádzku uvedú sa aj údaje o ukončení povinnej školskej dochádzke a to nasledovne: „**Žiak (žiačka) ukončil (ukončila) povinnú školskú dochádzku.**“

11 Povinné personálne zabezpečenie

Vedenie základnej školy tvorí riaditeľka a zástupkyňa riaditeľky školy. Širšie vedenie školy sú vedúca MZ, PK, výchovná poradkyňa, špeciálny pedagóg, zástupca OZ, ekonóm. V špeciálnej triede vyučuje kvalifikovaný špeciálny pedagóg. Asistent učiteľa – pracuje v triede, ktorú navštevuje žiak alebo viac žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia, ak si to vyžaduje výchova a vzdelávanie príslušného žiaka v závislosti od závažnosti jeho postihnutia.

12 Povinné materiálo-technické a priestorové zabezpečenie

Vyučovanie v špeciálnej triede sa uskutočňuje v elokovanom pracovisku v ZŠ Sokolany. Žiaci majú plne vybavenú učebňu, ktorá spĺňa všetkých hygienických normám. K dispozícii majú aj počítače na vyučovanie informatickej výchovy alebo na výučbu iných premetov podľa uváženia vyučujúceho. K dispozícii majú priestory na hygienu vrátane WC.

13 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Priestory školy sú bezpečné a zdraviu vyhovujúce. Na začiatku školského roka sú všetci pedagogickí pracovníci a žiaci poučení o bezpečnosti pri práci v triedach, odborných učebniach a telocvični. Samostatné poučenie o bezpečnosti a ochrane zdravia vždy predchádza školským výletom, exkurziám, škole v prírode. Poučenie je zaznamenané v triednej knihe v príslušnej kolónke. Škola je zabezpečená kamerovým systémom, čo zvyšuje bezpečnosť žiakov v priestoroch školy ako aj v jej okolí. Uľahčuje riešenie prípadných krádeží alebo iného druhu vandalizmu.

Všetci zamestnanci školy pravidelne absolvujú školenie a bezpečnosti pri práci a požiarnej ochrane. Pravidelne sú prevádzané kontroly bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a revízie elektrického a plynového zariadenia, bleskozvodov a telocvičného náradia.

Školský vzdelávací program

1. Veľký dôraz budeme hneď od začiatku klásť na vytvorenie dobrého tímu v triede, na rozvíjanie sebapoznania a sebahodnotenia žiaka. Prvé triednické hodiny budú zamerané na rozvoj uvedených spôsobilostí.

2. Budeme sa snažiť orientovať pedagogické stratégie na riešenie problémových úloh a tvorbu projektov. K tomu, aby sa naučili riešiť problémy je potrebné, aby sa naučili pýtať, hľadať problémy, snažiť sa nájsť odpovede. Vyučovacie hodiny budú vedené týmto smerom.

3. Dôraz kladieme na bezpečnosť žiakov na cestách, ale aj v budove školy a v okolí. Žiaci sú od prvého dňa školského roka vedení k dodržiavaniu bezpečnosti v škole i mimo školy.

Voliteľné hodiny

Voliteľné hodiny využijeme na navýšenie počtu hodín. Tieto hodiny slúžia hlavne na precvičenie učiva, relaxačné činnosti.

Vzdelávacie štandardy špeciálna základná škola pre žiakov s mentálnym postihnutím variant A , B nemá.

Školský obsah vzdelávania pre 2. – 7. ročník špeciálnej základnej školy variant A, B a C, ako súčasť Vzdelávacích programov pre žiakov s mentálnym postihnutím ISCED 1 – primárne vzdelávanie schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky pod číslom MŠ SR-4255/2010-914 dňa 19. marca 2010.

Začlenenie prierezových tém

Prierezové témy sú začlenené do predmetov podľa svojho obsahu a uvedené sú v učebných osnovách jednotlivých predmetov.

Multikultúrnou výchovu, osobnostný a sociálny rozvoj začleníme do jednotlivých učebných osnov predmetov dejepis, náboženská výchova, náuka o spoločnosti a geografia.

Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia

Vnútorňý systém hodnotenia kvality zameriame na 3 oblasti:

1. Hodnotenie žiakov
2. Hodnotenie pedagogických zamestnancov
3. Hodnotenie školy

1. Hodnotenie vzdelávacích výsledkov práce žiakov

Cieľom hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov v škole je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky, kde má rezervy, aké sú jeho pokroky. Súčasťou hodnotenia je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod, ako postupovať pri odstraňovaní nedostatkov.

Cieľom je ohodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami.

Pri hodnotení žiakov s mentálnym postihnutím vychádzame z Metodických pokynov č. 32/2011 na hodnotenie žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia ISCED -1, s účinnosťou od 1. júna 2011 a Metodických pokynov č. 35/2011 na hodnotenie žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia ISCED -1, s účinnosťou od 1. júna 2011.

Práce v hodnotiacom portfóliu v 5. ročníku, 6. ročníku

Povinné práce v hodnotiacom portfóliu:

Slovenský jazyk a literatúra

Písomné práce po prebratom tematickom celku

Matematika

Písomné práce po prebratom tematickom celku

Voliteľné práce v hodnotiacom portfóliu – vychádzame z obsahu vzdelávania v 5. ročníku, 6. ročníku

Symbol, logo triedy

Prezentovanie ľubovoľnej témy

Nástenka

Výzdoba a úprava triedy

ŠVP pre žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia

Cieľom výchovno-vzdelávacieho procesu v B variante ŠZŠ je vybaviť žiakov základnými poznatkami a praktickými zručnosťami, ktoré im umožňujú zapojiť sa do spoločenského života.

Obsah výchovno-vzdelávacej práce je zameraný predovšetkým na plnenie výchovných úloh a rozvoj motorických zručností.

Vzdelávacie úlohy sú zahrnuté v zložke rozumová výchova. V priebehu dochádzky do školy sa žiaci v B variante naučia čítať s porozumením a prepisovať ľahké texty. Oboznámia sa s vypĺňaním sprievodky na balík, naučia sa písať pozdrav a blahoželanie. Poznajú svoje meno, priezvisko, adresu bydliska a dátum narodenia. Vyučovanie počtov má vybaviť žiakov takými vedomosťami a zručnosťami, ktoré prispievajú k ich začleneniu do bežného života. Počtové príklady vychádzajú z dennej praxe. Pri ich riešení žiaci v prípade potreby využívajú názorné pomôcky, prípadne počítajú s kalkulačkou. Numerické počítanie je prostriedkom na riešenie praktických príkladov zo života. Nezastupiteľné miesto vo vzdelávaní zaujímajú didaktické hry. V zložke vecné učenie sa žiaci oboznámia s pojmami a poznatkami, ktoré prispievajú k ich orientácii v okolitom svete. Rozvíjanie reči sa vyučuje na nižšom a strednom stupni 1 hodinu týždenne. Ide v ňom o nadobúdanie a rozširovanie slovnej zásoby, znižovanie rozdielu medzi pasívnym a aktívnym slovníkom. Rečová výchova ako významný socializačný prvok sa musí prelínať celým výchovno-vzdelávacím procesom.

Zmyslová výchova tvorí súčasť všestranného rozvoja žiakov a vytvára predpoklady pre získavanie ďalších vedomostí a zručností.

Estetická výchova je súčasťou rozvoja harmonickej osobnosti. Obsahuje výtvarnú, hudobnú výchovu a hudobno-pohybovú výchovu. Cieľom estetickej výchovy okrem osvojovania si výtvarných a hudobných zručností je vedenie žiakov k vyjadrovaniu vlastných pocitov, vnímaniu krásy a starostlivosti o estetické prostredie.

Pre žiakov B variantu má mimoriadny význam pracovná a telesná výchova. Maximálny rozvoj pohybových zručností je predpokladom uplatnenia žiakov v živote.

V telesnej výchove sa žiaci vedú najmä k prirodzeným pohybom, ktoré tvoria náplň kondičných cvičení. Zoznamujú sa so základmi akrobatických cvičení, osvojujú si niektoré prvky atletických disciplín a kolektívnych hier. Spojením pohybu s hudbou je podporovaná plynulosť a ľahkosť pohybov.

Pracovná výchova je zameraná predovšetkým na zvládnutie sebaobsluhy, základov šitia, varenia a upratovania v domácnosti. Náplň pracovného vyučovania je utváraná tak, aby nielen rozvíjala motoriku a prispievala k utváraniu pracovných zručností žiakov, ale bola aj prípravou pre budúce pracovné začlenenie.

Rečovú výchovu odporúčame realizovať tak, že logopéd individuálne pracuje s jednotlivými žiakmi a vychovávateľ súčasne pracuje s ostatnými žiakmi. Logopéd uplatňuje reedukačné, kompenzačné a rehabilitačné metódy a postupy logopedickej starostlivosti podľa potrieb žiakov.

U mentálne postihnutých žiakov má mimoriadny význam utváranie pevného systému návykov, ktorými sa do určitej miery nahrádzajú nedostatky intelektových schopností. Pri utváraní návykov je potrebné dbať na každodenné opakovanie a sústavné praktické precvičovanie požadovaných úloh. Návyky sú základom pre stále uvedomejšie správanie sa a konanie. Žiaci sa učia hodnotiť zmenené podmienky a podľa toho primerane reagovať na situáciu. Dôslednosť a jednota výchovného pôsobenia školy a rodiny je jedným z najdôležitejších predpokladov dobrých výsledkov pôsobenia školy.

Charakteristika

Psychosociálny výcvik pomáha rozvíjať všeobecný ľudský potenciál a základné životné zručnosti študentov na poli emočnej inteligencie. Ťažisko predmetu je vo formovaní a rozvíjaní sociálno-emočných, kognitívnych a behaviorálnych zručností s eminentným dôrazom na formovanie sebaidentity, sebauvedomenia, zdravého sebahodnotenia a sebadôvery a rozvoj komunikačných a kooperatívnych zručností nevyhnutných pre dobré medziľudské vzťahy v škole, v rodine, vo vrstovníckej skupine, v partnerstve aj na pracovisku využívaním efektívnych riešení konfliktov, asertívneho presadzovania svojich názorov, eliminovania predsudkov a stereotypov v smere väčšieho rešpektovania a multikultúrnej tolerance odlišných svetonázorov, postojov, hodnôt a kultúry iných ľudí.

Ciele

- 1/ Osobnostný rozvoj, sebaopoznávanie a poznávanie iných s dôrazom na školský, profesijný, rodinný, partnerský a manželský rámec, rozvíjanie identity seba a zdravého sebavedomia a sebadôvery.
- 2/ Sociálna komunikácia v škole, v rodine, vo vrstovníckej skupine, v partnerstve, v manželstve a na pracovisku, spoločenské správanie, bontón a etiketa.
- 3/ Efektívne riešenie konfliktov v škole, v rodine, medzi vrstovníkmi, v partnerskom, manželskom a pracovnom živote.
- 4/ Multikultúrna tolerancia a rešpektovanie odlišných názorov, postojov, aspirácií, hodnôt iných ľudí v medziľudských vzťahoch a komunikácii v škole, v rodine, vo vrstovníckej skupine, v partnerstve, v manželstve a na pracovisku.
- 5/ Prevencia agresie, násilia a šikanovania v škole, medzi vrstovníkmi, v rodine, v manželstve a na pracovisku (mobbing, bossing).

Obsah

1. modul (TC): Osobnostný rozvoj, sebaopoznávanie a poznávanie iných s dôrazom na profesijný, rodinný, manželský a partnerský rámec

1. Osobnosť človeka (osobnostné vlastnosti, postoje, hodnoty, motivácia, aspirácie, temperament)
2. Obraz seba, identita seba
3. Sebavedomie a sebadôvera
4. Postoje a hodnoty
5. Motivácia a aspirácie
6. Temperament a spôsoby reagovania v rôznych situáciách
7. Interpersonálna percepcia a sociálna senzitivita pri poznávaní iných
8. Konfrontovanie získaných poznatkov sebaopoznávanie a poznávanie iných a schopnosť urobiť si adekvátnu komparáciu

2. modul (TC): Komunikácia v rodine, v manželstve, v partnerstve a na pracovisku, spoločenské správanie, bontón a etiketa

-   Sociálna komunikácia, druhy, formy
-   Sociálna komunikácia na makroúrovni a mikroúrovni v škole, v rodine, vo vrstovníckej skupine, v partnerstve, v manželstve a na pracovisku

- Neverbálna komunikácia
- Verbálna komunikácia
- Rozhovor v medziľudských vzťahoch a efektívne vedenia rozhovoru využitím techník aktívneho počúvania
- Verejná prezentácia
- Spoločenské správanie
- Spoločenský bontón a etiketa

3. modul (TC): Efektívne riešenie konfliktov v rodine, v partnerskom, manželskom a pracovnom živote

1. Cyklus konfliktov
2. Druhy a typy konfliktov
3. Reakcie na konflikty - agresívne, únikové a asertívne správanie ľudí
4. Komunikačné bariéry v medziľudských vzťahoch a interpersonálnej komunikácii
5. Efektívna komunikácia a komunikačné štýly
6. Špecifické postupy v komunikácii s problémovými ľuďmi
7. Adekvátne vedenie sporov v rodine, vo vrstovníckej skupine, v škole a na pracovisku
8. Rola facilitátora a mediátora pri vyjednávaní a kompromis a asertívne správanie pri riešení školských, vrstovníckych, rodinných, partnerských a pracovných konfliktov.

4. modul (TC): Tolerancia v medziľudských vzťahoch v rodine, v partnerstve, v manželstve a na pracovisku

1. Tolerancia a intolerancia medzi ľuďmi, národmi a národnosťami
2. Diskriminácia, rasizmus, xenofóbia.
- Predsudky a stereotypy v našom reaganí a správaní v medziľudských vzťahoch v škole, medzi vrstovníkmi, v rodine, v partnerstve, v manželstve a na pracovisku.
- Pochopenie nebezpečenstva vytvárania a existencie stereotypov .
- Odstraňovanie svojich predsudkov a stereotypov v správaní a v postojoch.
- Akceptácia a tolerancia druhého človeka aj s odlišnými postojmi, názormi, životnými hodnotami, vedieť si priznať, že som sa mohol mýliť a že moje stanovisko nemusí byť správne.
- Adekvátne dávanie a prijímanie kritiky.
- Prejavovanie pozitívnych citov k iným ľuďom, zvlášť ľuďom na pracovisku, pozitívnych hodnotení a ocenení.

5. modul (TC): Prevencia šikanovania, psychického násillia v rodine a v manželstve a psychického týrania (mobbingu) na pracovisku

1. Agresia, agresivita, násillie, vandalizmus v škole, v rodine, v manželstve, v skupine a na pracovisku
2. Druhy a formy agresie
3. Typy agresorov a obetí
4. Príčiny a dôsledky agresie, šikanovania a mobbingu v škole, v rodine, v manželstve, v skupine a na pracovisku
5. Mobbingové stratégie na pracoviskách
6. Reakcie ľudí na agresiu
7. Rozvíjanie emocionálnych zručností potrebných vo výchovnej, partnerskej a personálnej práci.

8. Možnosti prevencie a odstraňovania agresie, šikanovania a psychického týrania v rodinách, v školách, v manželstvách a na pracoviskách.

Prierezová téma: MEDIÁLNA VÝCHOVA

Ciele

Cieľom prierezovej tematiky je rozvinúť:

- schopnosť uplatňovať stratégie kompetentného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a ich produktmi,
- spôsobilosť zmysluplne, kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty (čo znamená viesť žiakov k tomu, aby lepšie poznali a chápali pravidlá fungovania „mediálneho sveta“, zmysluplne sa v ňom orientovali a selektovane využívali médiá a ich produkty podľa toho, ako kvalitne plnia svoje funkcie, najmä výchovno-vzdelávaciu a mravnú),
- schopnosť vytvoriť si ako občan vlastný názor na médiá na základe prijímaných informácií.
- schopnosť kriticky posudzovať mediálne šírené posolstvá, objavovať v nich to hodnotné, pozitívne formujúce ich osobnostný a profesijný rast, ale tiež ich schopnosť uvedomovať si negatívne mediálne vplyvy na svoju osobnosť a snažiť sa ich zodpovedným prístupom eliminovať.

Prierezová téma: MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

Ciele

Cieľom prierezovej témy multikultúrna výchova je výchovné a vzdelávacie pôsobenie zamerané na rozvoj poznania rozličných tradičných aj nových kultúr a subkultúr, akceptáciu kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality a rozvoj tolerancie, rešpektu a prosociálneho správania a konania vo vzťahu ku kultúrnej odlišnosti. Edukačná činnosť je zameraná na to, aby škola a školské vzdelávanie fungovali ako spravodlivé systémy, kde majú všetci žiaci rovnakú príležitosť rozvíjať svoj potenciál. Žiaci spoznávajú svoju kultúru aj iné kultúry, históriu, zvyky a tradície ich predstaviteľov, rešpektujú tieto kultúry ako rovnocenné a dokážu s ich príslušníkmi konštruktívne komunikovať a spolupracovať.

Multikultúrnú výchovu možno prirodzene začleniť do humanitných a spoločenskovedných predmetov. Prvky multikultúrnej výchovy však možno v obsahovej a metodologickej rovine či s pomocou vhodných príkladov rozvíjať aj v prírodovedných predmetoch či pri výučbe materinského a cudzích jazykov.

Prierezová téma: ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA

Ciele

Problém zachovania života na Zemi sa stáva globálnym problémom. Cieľom tejto prierezovej témy je prispieť k rozvoju osobnosti žiaka tak, že v oblasti vedomostí, zručností a schopností nadobudne schopnosť chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím na základe poznania zákonov, ktorými sa riadi život na Zemi; poznať a chápať súvislosti medzi vývojom ľudskej populácie a vzťahom k prostrediu v rôznych

oblastiach sveta; pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu;

- rozvíjať si spôsobilosti, ktoré sú nevyhnutné pre každodenné konanie a postoje človeka k životnému prostrediu,
- rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni,
- pochopiť sociálne a kultúrne vplyvy, ktoré determinujú ľudské hodnoty a správanie, vedomie individuálnej zodpovednosti za vzťah človeka k prostrediu ako spotrebiteľa a výrobcu,
- vedieť hodnotiť objektivnosť a závažnosť informácií o stave životného prostredia a komunikovať o nich, racionálne ich obhajovať a zdôvodňovať svoje názory a stanoviská,
- využívať informačné a komunikačné technológie a prostriedky pri získavaní a spracúvaní informácií, ako aj pri prezentácii vlastnej práce.

V oblasti postojov a hodnôt nadobudne schopnosť:

- vnímať život ako najvyššiu hodnotu,
- pochopiť význam udržateľného rozvoja ako pozitívnej perspektívy ďalšieho vývoja ľudskej spoločnosti,
- posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k živým organizmom a ich prostrediu,
- podporovať aktívny prístup k tvorbe a ochrane životného prostredia prostredníctvom praktickej výučby,
- posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k zdravému životnému štýlu a k vnímaniu estetických hodnôt prostredia,
- schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírode a prírodnému a kultúrnemu dedičstvu,
- prehlbovať, rozvíjať a upevňovať hodnotový systém v prospech konania smerom k životnému prostrediu,
- rozvíjať schopnosť kooperovať v skupine, deliť si úlohy, niesť zodpovednosť.

Prierezová téma: DOPRAVNÁ VÝCHOVA - VÝCHOVA K BEZPEČNOSTI V CESTNEJ PREMÁVKE

Ciele

Dopravná výchova je povinnou súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov základných škôl. Úlohou dopravnej výchovy v školách je postupne pripraviť deti na samostatný pohyb v cestnej premávke - ako chodcov alebo cyklistov - pričom je potrebné mať na zreteli aj aspekt výchovy budúcich vodičov motorových vozidiel. Realizácia učebnej činnosti sa uskutočňuje v objekte školy, na detských dopravných ihriskách alebo v bezpečných priestoroch v okolí školy.

Ciele dopravnej výchovy na ZŠ sú zamerané na všetky tri oblasti osobnosti žiaka, na oblasť kognitívnu, afektívnu a psychomotorickú, ktoré je potrebné proporcionálne rozvíjať. Ciele sú zostavené v zmysle týchto kritérií :

- pochopiť funkcie dopravy ako riadeného systému vymedzeného všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- formovať mravné vedomie a správanie sa v zmysle morálnej a právnej zodpovednosti pri chôdzi a jazde v cestnej premávke,
- osvojiť si zásady bezpečného správania sa v cestnej premávke podľa všeobecne záväzných právnych predpisov, ako chodec, cyklista, cestujúci (spolujazdec),
- naučiť deti pozorovať svoje okolie, vyhodnocovať situáciu z hľadiska bezpečnosti a aplikovať návyky bezpečného správania sa v cestnej premávke v praktickom živote,

- zvládnuť techniku chôdze a jazdy na bicykli,
- zvládnuť základné taktické prvky chôdze a jazdy v cestnej premávke,
- pochopiť význam technického stavu a údržby vozidiel pre bezpečnú jazdu v cestnej premávke a prakticky zvládnuť základné úlohy údržby bicykla,
- uvedomiť si význam technických podmienok dopravy a zariadení ovplyvňujúcich bezpečnosť cestnej premávky.

Prierezová téma: OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

Ciele

Povinné učivo, ktoré nie je samostatným predmetom je súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov základných škôl. Poskytuje žiakom potrebné teoretické vedomosti, praktické poznatky a formuje ich vzťah k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí.

Formatívna a informatívna zložka učiva sa prezentuje činnosťou žiakov:

- α)** morálnou, ktorá tvorí základ ich vlasteneckého a národného citenia;
- β)** odbornou, ktorá im umožňuje osvojenie vedomostí a zručností v sebaochrane a poskytovaní pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života;
- γ)** psychologickou, ktorá pôsobí na proces adaptácie v požiadavkách záťažových situácií;
- δ)** fyzickou, pre ktorú je charakteristická tvorba predpokladov na dosiahnutie vyššej telesnej zdatnosti a celkovej odolnosti organizmu na fyzickú a psychickú záťaž náročných životných situácií;

Kompetencie preberaného učiva zahŕňajú individuálne, medziľudské aspekty a pokrývajú formy správania, ktoré jednotlivec využíva na efektívnu a konštruktívnu účasť na spoločenskom živote v prípadoch riešenia konfliktov. Základné zručnosti v rámci tejto kompetencie zahŕňajú schopnosť účelne komunikovať v rozličných prostrediach a situáciách ohrozujúcich život a zdravie človeka. Tieto spoločenské a občianske kompetencie by mali ovplyvniť schopnosť žiakov zvládať stres a frustráciu, komunikáciu s inými ľuďmi a solidaritu pri riešení problémov širšej komunity ľudí.

Možno predpokladať, že rozvíjaním týchto vlastností sa utvárajú požadované schopnosti potrebné pre občana v oblasti ochrany života a zdravia (OŽZ) a to nielen v aktuálnom čase počas vzdelávania v škole, ale aj v úlohe perspektívnej v dospelosti v rôznych zamestnaniach.

Absolvovaním učiva získavajú žiaci nevyhnutné vedomosti, zručnosti a návyky potrebné na prežitie pri vzniku mimoriadnej udalosti a v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie. Učivo obsahuje opatrenia a popis činností pri záchrane života, zdravia a majetku obyvateľov pri odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí. Svojou humánnou podstatou má pre žiakov mimoriadny význam. Sebaochrana a vzájomná pomoc vychádza z práva každého občana byť včas varovaný pred hroziacim nebezpečenstvom varovnými signálmi, zabezpečený individuálnymi ochrannými prostriedkami , evakuáciou a ukrytím. Mimoriadna udalosť môže vzniknúť v rôznych častiach štátu kedykoľvek. Občania nemôžu očakávať okamžité poskytnutie pomoci. Z toho dôvodu musia byť schopní v rámci svojich možností chrániť svoje zdravie a poskytnúť pomoc iným osobám.

Cieľom spoločnosti je pripraviť každého jedinca na život v prostredí , v ktorom sa nachádza. Nevyhnutným predpokladom k tomu je aj poznávanie prírodného prostredia. Prioritne je učivo obsahom orientované na zvládnutie situácií vzniknutých vplyvom

priemyselných a ekologických havárií, dopravnými nehodami, živelnými pohromami a prírodnými katastrofami. Zároveň napomáha zvládnuť nevhodné podmienky v situáciách vzniknutých pôsobením cudzej moci, terorizmu voči občanom nášho štátu.

V obsahu učiva je viac tém, ktoré sa odvíjajú zo základov takých oblastí, ktoré môžu prispieť k rozvoju vedomostí, zručností a návykov pre ochranu človeka a spoločnosti. Pre dosiahnutie cieľov využíva OZZ daný tematický obsah, vhodné organizačné formy, metódy a prostriedky prispôbené daným podmienkam. Opakovanie určitých zhodných prvkov a príbuznosti tém treba chápať z hľadiska cieľov v ročníku (vidieť, poznať, ovládať, získať poznatok a zručnosť).

Na záver deväť ročného štúdia na základnej škole by mali žiaci teoreticky a prakticky ovládať vybrané úlohy:

- z tematiky riešenia mimoriadnych situácií – civilná ochrana;
- zo zdravotnej prípravy vedieť poskytnúť predlekársku prvú pomoc;
- vedieť zvládnuť základné činnosti pri pohybe a pobyte v prírode ;
- vzhľadom na vek a pohlavie optimálne zvyšovať psychickú, fyzickú pripravenosť a odolnosť pre prípad vzniku predpokladaných mimoriadnych situácií.

Obsah a realizácia učiva

Odbornú zložku učiva naplňujú tematické celky s uvedeným obsahom :

- riešenie mimoriadnych situácií- civilná ochrana
- zdravotná príprava
- pohyb a pobyt v prírode

Na realizáciu učiva OZZ sa využívajú viaceré organizačné formy :

Účelové cvičenia (ÚC) v 5.-9. ročníku realizujeme v prírode 2 krát v roku po 5 hodín s pravidla na jeseň a jar. Pred realizáciou ÚC vykonáme deň prípravy z teoretickej časti učiva v rozsahu 3-5 hodín podľa náročnosti obsahu a organizácii plánovaného ÚC. Učivo turistiky realizované v rámci telesnej výchovy formou cvičení v prírode nezamieňame s ÚC.

Účelové cvičenia možno vykonať po ročníkoch - triedach. Na komplexnejšie zabezpečenie uplatňovania učiva je možné využívať ďalšie vzdelávacie a organizačné činnosti školy :

- vhodné témy z obsahu niektorých vyučovacích predmetov – medzi predmetové vzťahy,
- úlohy objektovej ochrany školy,
- rešpektovanie vnútorného poriadku školy,
- požiarne a poplachové smernice,
- zabezpečenie úrazovej zábrany a predlekárskej prvej pomoci,
- cvičenia v prírode v rámci TV,
- príprava učiteľov na proces v ÚC.

Špeciálne školy si upravujú obsah jednotlivých tém, a metodické postupy vo výučbe OZZ podľa schopností žiakov a priestorových podmienok.

Obsah učiva pre nižšie sekundárne vzdelávanie

V tejto časti je uvedený obsah učiva pre teoreticko-praktickú prípravu a účelové cvičenia v jednotlivých ročníkoch druhého stupňa základných škôl. Postup vyučovania zvolia vyučujúci podľa možností školy a vyspelosti žiakov s využitím metodických odporúčaní metodických oddelení. Osobitnú pozornosť treba venovať výstupným vedomostiam a zručnostiam žiakov deviatego ročníka.

Obsahové zameranie v piatom ročníku

- a) Riešenie mimoriadnych situácií – civilná ochrana

- varovné signály CO – činnosť na varovný signál „ Všeobecné ohrozenie“; „Ohrozenie vodou“ , „ Koniec ohrozenia“;
  - ochranná poloha ochranných prostriedkov (DM-1, CM3-/3h);
  - ukážka prechodu priestoru kontaminovaného nebezpečnými látkami;
  - kolektívna ochrana, evakuácia –vyhlasovanie evakuácie, evakuačné zariadenia; spôsoby vykonávania evakuácie, evakuačná batožina;
  - kolektívna ochrana – ukrytie a ochrana v budovách pri mimoriadnej udalosti;
- b) Zdravotná príprava
- imobilizácia horných a dolných končatín pomocou štandardných dláh;
  - znehybnenie poranených končatín improvizovanými prostriedkami;
  - uloženie postihnutého do stabilizovanej polohy – privolanie lekára;
  - ošetrovanie a znehybnenie zlomenín dolných končatín;
  - spôsoby odsunu poraneného – podľa druhu a závažnosti poranenia;
- c) Pohyb pobyt v prírode
- zásady orientácie v prírode podľa prírodných úkazov, kompasu, buzoly, mapy,
  - odhad vzdialeností do 300 m a výšky 10 m;
  - pochod na neznáme miesto s riešením úloh na určovanie vlastného stanovišťa podľa mapy;
  - správne zakladanie ohňa;

Obsahové zameranie v šiestom ročníku

- a) Riešenie mimoriadnych situácií – civilná ochrana
- charakteristika nebezpečných látok ohrozujúcich školu a jej okolie;
  - vyhlásenie varovných signálov CO – činnosť v domácnostiach, činnosť žiaka a triedy po ich vyhlásení;
  - lokalizácia a likvidácia požiaru ručnými hasiacimi prostriedkami;
  - vyrozumievanie a privolanie požiarnikov – údaje;
  - dekontaminácia – hygienická očista a čiastočná špeciálna očista materiálu;
  - evakuácia z ohrozeného priestoru;
  - pravidlá správania sa obyvateľstva pri ohrození a pri vzniku mimoriadnej udalosti;
- b) Zdravotná príprava
- zložitejšie obväzovanie obväzmi horných a dolných končatín, trupu a brucha – obväzová technika;
  - prakové obväzy brady nosa;
  - šatkové obväzy hlava, ruky, nohy;
  - náplast'ové obväzovanie poranení na horných a dolných končatinách;
  - ošetrovanie poranených kĺbov a kostí horných a dolných končatín- vyvrtnutie; vykĺbenie, zlomeniny;
- c) Pohyb a pobyt v prírode
- mierky máp a náčrtov, meranie vzdialeností na mape a v teréne;
  - pomer výšky a šírky s nárastom vzdialenosti;
  - zhotovenie jednoduchej pomôcky na odhad výšky a šírky;
  - zemepisný azimut;
  - určenie vlastného stanovišťa podľa mapy;
  - určenie svetových strán podľa núdzových orientačných prostriedkov;
  - prenášanie azimutu z mapy do terénu a z terénu do mapy;

- preventívna ochrana pred bleskom;

Obsahové zameranie v siedmom ročníku

a) Riešenie mimoriadnych situácií – civilná ochrana

- činnosť na varovné signály CO,
- ukladanie a skladovanie ochrannej masky (DM-1, CM-3-3/h);
- kolektívna ochrana, evakuácia obyvateľstva, obsah evakuačnej batožiny;
- ochranné stavby, pravidlá správania sa v úkrytoch, činnosť po opustení úkrytov;
- dezinfekcia, dezinfekcia, deratizácia, dekontaminácia;
- postup pri vzniku požiaru v osobnom automobile;
- zbrane hromadného ničenia - ničivé účinky, škodlivé pôsobenie na organizmus a ochrana pred nimi;
- ochrana potravín a vody pred škodlivinami a zamorením;

b) Zdravotná príprava

- poskytnutie prvej pomoci s pomocou lekárničky v osobnom automobile;
- prvá pomoc pri otrave plynom, chemikáliami;
- prvá pomoc pri šoku, protišokové opatrenia;
- vytiahnutie poraneného z rokliny;
- znehybnenie pri poranení panvy, krčnej chrbtice, hrudníka;
- ošetrovanie a znehybnenie otvorenej zlomeniny;
- umelé dýchanie z pľúc do pľúc (ústami, nosom), masáž srdca;
- zastavenie tepnového, žilového a vlásočnicového krvácania;

c) Pohyb a pobyt v prírode

- príprava pochodu, zhotovenie harmonogramu a náčrtu pochodu;
- výber a úprava plochy pre stanovanie, stavanie turistického stanu;
- meranie rýchlosti, šírky a hĺbky vodného toku;
- prekonávanie vodnej prekážky;
- správanie sa pri prietrži mračien a privaloch vody;
- značenie mostov a prechodov cez vodné toky;

Obsahové zameranie v ôsmom ročníku

a) Riešenie mimoriadnych situácií – civilná ochrana

- jadrové zbrane a ich ničivé účinky;
- ochrana pred svetelným žiarením;
- ochrana pred tlakovou vlnou (tlakovým nárazom);
- ochrana pred prenikavou radiáciou a rádioaktívnou kontamináciou;
- hygienická očista a čiastočná špeciálna očista materiálu;
- lokalizácia a likvidácia požiaru s jedovatými splodinami horenia;
- nebezpečné látky v okolí školy – zásady ochrany pri ich úniku, evakuácia z ohrozeného územia;
- kolektívna ochrana – druhy úkrytov, pravidlá správania sa v úkrytoch;
- odstraňovanie nebezpečných látok z povrchu terénu, budov a materiálu;

b) Zdravotná príprava

- hromadné nešťastia, triedenie chorých a ranených;
- postup pri poskytovaní prvej pomoci v mieste hromadného nešťastia;
- praktické riešenie prvej pomoci topiacej sa osobe;
- technická a zdravotná pomoc pri poranení elektrickým prúdom;
- prvá pomoc pri popáleninách;
- poskytnutie zdravotníckej pomoci pri strate vedomia;
- poskytnutie prvej pomoci pri úpaloch;
- sterilizácia prostriedkov;
- nebezpečenstvo pohlavných chorôb, zásady prevencie;
- alkoholizmus, drogy, toxikománia – škodlivé účinky, prevencia;

c) Pohyb a pobyt v prírode

- pochod podľa pripravených azimutov, tabuľka pochodu;
- vybavenie zdravotníckym materiálom pri individuálnej turistike(pešo, bicyklom);
- značkovanie turistických ciest a chodníkov;
- príprava jednoduchej teplej stravy s použitím ohňa, zásady bezpečnosti;
- odstraňovanie devastačných následkov spôsobených ľuďmi v prírode;

Obsahové zameranie v deviatom ročníku

a) Riešenie mimoriadnych situácií – civilná ochrana

- úlohy CO vyplývajúce zo Ženevských dohovorov a dodatkových protokolov;
- civilná ochrana v Slovenskej republike, jej miesto úlohy a poslanie;
- analýza územia obce, mesta, okresu;
- organizovanie jednotiek civilnej ochrany – štáby a odborné jednotky;
- varovné signály CO – činnosť po ich vyhlásení;
- činnosť pri záchrane ľudí zo závalov a poškodených krytov;
- jódová profylaxia (v okolí AE);

b) Zdravotná príprava

- preverenie vedomostí a prehĺbenie návykov a zručností z poskytovania prvej pomoci pri rôznych poraneniach, zlomeninách, obväzovanie, znehybňovanie častí tela;
- darcovstvo krvi a transplantácie orgánov ľudského tela;
- správanie sa pri náleze zraneného mimo obývaného priestoru;
- prevencia proti kliešťovej encefalitíde;

c) Pohyb a pobyt v prírode

- základný turistický výstroj;
- absolvovanie trasy primeranej veku;
- povinnosti turistov pri ochrane životného prostredia;

Výstupné vzdelávacie štandardy s exemplifikačnými úlohami povinného učiva ochrany života a zdravia pre nižšie sekundárne vzdelávanie základných škôl

Tematický celok : Riešenie mimoriadnych udalostí – civilná ochrana

Obsahový štandard:

Činnosť po varovaní varovnými signálmi. Používanie prostriedkov individuálnej ochrany. Základné zručnosti pri použití ochrannej masky. Kompletizovanie ochrannej masky, pochodová, pohotovostná a ochranná poloha. Čiastočná hygienická očista osôb a čiastočná dezaktivácia potravín, vody a materiálu. Ochrana pred účinkami zbraní hromadného ničenia. Prevencia proti požiarom a činnosť po vzniku požiaru.

Výkonový štandard:

1. Varovné signály a činnosť po ich vyhlásení.

1.1. Poznať varovné signály a základné činnosti po ich vyhlásení.

Popíš, ako sa vyhlasuje varovný signál „ Všeobecné ohrozenie“, „ Ohrozenie vodou“, „ Koniec ohrozenia“.

1.1.2 Uved', aká je činnosť po vyhlásení varovného signálu „ Všeobecné ohrozenie“.

Priprav si ochrannú masku do predpísanej polohy po varovaní signálom „ Všeobecné ohrozenie“.

Čo zabezpečíš v byte pred odchodom do úkrytu?

Uved', kde najbližšie sa nachádza úkryt a povedz, aký čas potrebuješ na presun do úkrytu.

2. Prostriedky individuálnej ochrany.

Poznať prostriedky individuálnej ochrany a vedieť ich správne používať.

Popíš z akých hlavných častí sa skladá ochranná maska CM 3-/3h

Aké prostriedky individuálnej ochrany jednotlivca poznáš ?

Popíš funkciu ochrannej masky.

Uved', aké polohy ochrannej masky poznáš a čo je pohotovostná poloha.

Vymenuj improvizované prostriedky ochrany dýchacích ciest, končatín a tela.

Nasad' si ochrannú masku správnym spôsobom v časovom limite do ochrannej polohy.

Prečo je potrebné dezinfikovať ochrannú masku po použití .

Povedz, čo znamená skratka PIO.

3. Kolektívna ochrana pred účinkami následkov pri mimoriadnej udalosti.

Získať vedomosti a zručnosti v oblasti kolektívnej ochrany.

Čo rozumieš pod pojmom kolektívna ochrana osôb ?

Popíš čo je evakuácia a ako sa uskutočňuje.

Uved', aké spôsoby evakuácie poznáš a aké sú povinnosti občanov.

Charakterizuj jednotlivé typy úkrytov.

Uved', čo má obsahovať evakuačná batožina a aká je povolená hmotnosť pre tvoj vek.

Povedz základné zásady správania sa v úkrytoch.

4. Zbrane hromadného ničenia a ich ničivé účinky.

Vedieť rozdeliť zbrane hromadného ničenia a poznať ich ničivé účinky.

Vymenuj tri druhy zbraní hromadného ničenia.

Povedz aké ničivé účinky jadrových zbraní poznáš.

Povedz účinky otravných látok a biologických zbraní.

Čo je prenikavá rádiácia, rádioaktívne zamorenie, svetelné žiarenie, tlaková vlna a ako sa proti nim chránime.

Použi individuálnu ochranu pri zamorení ovzdušia otravnou látkou a určí cestu úniku.

Vymenuj aké sú zásady ochrany a prevencia pred infekčnou chorobou.

5. Hygienická očista a ochrana potravín a vody.

Poznať zásady ochrany osôb, potravín, vody a materiálu.

Povedz, čo rozumieme pod pojmom kontaminácia.

Uved', čo znamenajú pojmy dezinfekcia, dezinfekcia, deratizácia a dekontaminácia.

Vykonaj hygienickú očistu tváre, dýchacích ciest, očí, rúk a vrchného oblečenia po prechode prašného územia na účelovom cvičení správnym postupom.

Popíš, akým spôsobom sa vykoná úplná hygienická očista a špeciálna očista materiálu po zamorení rádioaktívnym prachom a otravnými látkami.

Popíš, ako chránime vodné zdroje proti zamoreniu.

Priprav na účelové cvičenie svoje potraviny a vodu do dostupných bezpečných obalov proti kontaminácii.

6. Ochrana proti požiarom.

Poznať preventívne opatrenia proti požiarom a zásady hasenia vzniknutého začínajúceho požiaru.

Vymenuj jednoduché hasiace prostriedky a aké horľaviny nimi hasíme.

Vymenuj, aké ručné hasiace prístroje a aké horľaviny ktorým hasíme poznáš.

Povedz, akým ručným hasiacim prístrojom nesmieme hasiť horiace elektrické zariadenie pod prúdom.

Povedz, aké horľaviny sa nesmú nachádzať v blízkosti vykurovacích telies.

Vymenuj, aké tekuté horľaviny poznáš a akými prostriedkami ich hasíme.

Povedz, aké sú zásady manipulácie s otvoreným ohňom.

Uved', aké základné protipožiarne opatrenia poznáš, ktoré dodržiavate vo vašej domácnosti.

Povedz, aké protipožiarne opatrenia musíme dodržiavať pri táborení.

Povedz, čo prikazujú požiarne poplachové smernice vo vašej škole.

Uved', ako privoláš hasičov k vzniknutému požiaru a ako sa vyhlasuje varovný signál „Požiarne poplach“.

Tematický celok: Zdravotná príprava

Obsahový štandard:

Všeobecné zásady prvej pomoci. Prvá pomoc pri stavoch ohrozujúcich život – krvácanie, zastavenie dýchania, strata vedomia a šok. Základné ošetrovanie a znehybnenie končatín štandardnými a improvizovanými prostriedkami pri zlomeninách, vyvrtnutiach a vyklbeninách. Zásady pri poranení panvy, krčnej chrbtice. Obväzová technika a odsun raneného. Postup pri poskytovaní prvej pomoci pri hromadnom nešťastí, poranení elektrickým prúdom, popáleninách, úpaloch, podchladení a otravách.

Výkonový štandard:

1. Všeobecné zásady pri poskytovaní prvej pomoci

Poznať základné zásady prístupu k zranenému, technickú a zdravotnícku prvú pomoc.

Vymenuj tie činnosti, ktoré patria do technickej a zdravotníckej prvej pomoci.

Vymenuj dôležité životné funkcie.

Popíš, ako zistíš, či postihnutý dýcha, je pri vedomí a či je krvný obeh funkčný.
Uved' technickú činnosť záchrancu pri poranení elektrickým prúdom a otrave v zadymenom priestore.

Vymenuj jednotlivé zásady protišokových opatrení.

Povedz, ktorým zraneným poskytneš pomoc najskôr pri väčšom počte zranených osôb.

Aký je postup privolania odbornej zdravotníckej pomoci k zranenému?

2. Prvá pomoc pri stavoch ohrozujúcich život.

Poznať druhy krvácania, spôsoby zastavenia a obnovenie krvného obehu.

Porovnaj vonkajšie a vnútorné krvácanie.

Popíš rozdiel medzi žilovým, tepnovým a vlásočnicovým krvácaním.

Vymenuj tlakové body a uved' ich význam pri zastavení krvácania.

Popíš, ako budeš postupovať pri príznakoch vnútorného krvácania.

Vymenuj spôsoby zastavenia krvácania z poranenej tepny.

Poskytni prvú pomoc zastavenia tepnového krvácania pomocou tlakového obväzu pri poranení ramennej tepny.

Povedz, prečo nesmieme podávať tekutiny pri vnútornom krvácaní.

Popíš, ako ošetríš krvácajúcu povrchovú reznú ranu.

Uved', kedy uskutočňujeme masáž srdca a popíš, akým spôsobom sa vykonáva.

Vedieť poskytnúť prvú pomoc pri zastavení dýchania.

Povedz, podľa akých príznakov zistíme, že postihnutý nedýcha.

Uved' možné príčiny zastavenia dýchania.

Popíš, akým spôsobom uvoľníme dýchacie cesty.

Vykonajte vo dvojici správne umelé dýchanie z úst do úst a nepriamu masáž srdca na modeli (Resusci Anne). Ak nemáš model, popíš presný postup.

Uved' počet stlačení hrudníka na jeden vdych postihnutému so zastaveným dýchaním a krvným obehom.

vykonaj na figurantovi správne uloženie do stabilizovanej polohy.

Vedieť zvládnuť situáciu a poskytnúť prvú pomoc postihnutému so stratou vedomia, podchladení, otravách a popáleninách.

Uved', ktoré životné funkcie kontrolujeme u postihnutého so stratou vedomia.

Povedz, čo nám signalizujú modré pery u postihnutého so stratou vedomia.

Popíš, ak postihnutý dýcha, do akej polohy ho uložíme.

Povedz, aké sú možné príčiny straty vedomia.

Uved', ako zabezpečíme odbornú pomoc a prevoz do nemocnice.

Popíš prvú pomoc pri podchladení.

Povedz, čo spôsobuje otravy, ktoré sú najčastejšie druhy a ako poskytneme prvú pomoc.

Charakterizuj stupne popálenia a popíš prvú pomoc pri obarení.

Popíš príznaky podchladenia a prehriatia, prevenciu a prvú pomoc pri omrzlinách a úpale.

Vedieť poskytnúť prvú pomoc pri zlomeninách a iných poškodeniach končatín a chrbtice.

Zvládnuť základnú obväzovú techniku a poznať princípy transportu.

Vymenuj štandardné a improvizované prostriedky na znehybnenie končatín.

Znehybni zatvorenú zlomeninu predlaktia na figurantovi veľkým závesom pomocou trojrohej šatky.

Popíš, ako ošetríme otvorenú zlomeninu predkolenia.

Znehybni štandardnými prostriedkami zatvorenú zlomeninu predkolenia.

Popíš Kramerovú a nafukovaciu dlahu, uved' spôsob použitia.

Povedz, do akých polôh uložíme postihnutého s poranením brucha a hrudníka.

Ulož spolužiaka do protišokovej polohy.

Vedieť zvládnuť základnú obväzovú techniku a poznať princípy transportu.
Uved' rozdelenie obväzov podľa účelu.
Zaraď krycie, tlakové, odsávacie, nepriedušné, upokojujúce a spevňujúce obväzy k jednotlivým poraneniam.
Popíš a ukáž tri spôsoby použitia trojrohej šatky.
Použi prakový obväz na ošetrovanie nosa a brady.
Urči na obrázku, ktorý je kruhový, špirálový, osmičkový a klasový obväz.
Ošetri a obviaž simulované poranenie prstu ruky.
Povedz, pri akom zranení použijeme nepriedušný obväz.
Uved', aká je zásada pri podozrení z poranenia chrčtice a krčných stavcov.
Uved' aké spôsoby odsunu raneného vzhľadom na charakter zranenia poznáš .
Zhotovte vo dvojici improvizované nosidlá na účelovom cvičení.
Povedz, aké zásady platia pri transporte zranených na nosidlách.

Te m a t i c k ý c e l o k : P o h y b a p o b y t v p r í r o d e

Obsahový štandard:

Určovanie svetových strán pomocou prírodných úkazov , buzoly a určovanie azimutov. Orientácia mapy, čítanie z mapy a topografické značky. Určenie vlastného stanovišťa, odhad vzdialeností, určenie výškového rozdielu a krokovanie. Mierka mapy a zhotovenie situačného a topografického náčrtu. Zhotovenie schematického náčrtu a pochod podľa azimutov. Turistické značky a chodníky. Výber miesta pre stanovanie, príprava ohniska a jednoduchej stravy. Preventívna ochrana proti blesku a prívalu vody. Poznávanie krajiny, pamiatok.

Výkonový štandard:

1. Pohyb v prírode pomocou mapy a buzoly.

Zvládnuť pohyb a orientáciu v prírode pomocou mapy a buzoly.

Urči svetové strany podľa slnka a hodínok a spresni ich pomocou buzoly.

Zorientuj mapu a urči vlastné stanovište.

Uved', aké topografické značky sa nachádzajú v blízkosti tvojho stanovišťa na mape.

Urči z mapy nadmorskú výšku tvojho stanovišťa.

Urči vzdialenosť do nasledujúceho bodu pochodu podľa mierky mapy.

Povedz, aká je dĺžka tvojho kroku a koľko tvojich krokov predstavuje 100 m.

Zhotov situačný a topografický náčrt pochodu.

Zhotov schematický náčrt a pochoduj podľa zvolených azimutov s využitím turistických značiek a chodníkov.

2. Pobyť v prírode a jej ochrana.

Poznať prírodu, zásady pobytu v nej a vedieť ju chrániť.

Popíš najvhodnejšie miesto na postavenie stanu.

Uved', aké sú zásady pre zhotovenie a uhasenie ohniska.

Povedz, aké sú zásady pri odchode z miesta táborenia.

Povedz, prečo nesmieme počas búrky stáť pod osamelým stromom alebo na voľnej ploche v prírode.

Povedz, z akého dôvodu musíme zmeniť miesto táborenia pri rieke počas výdatného trvalého dažďa.

Proces

Učivo „Ochrana života a zdravia“ má niekoľko špecifik a odlišností od ostatných vyučovacích predmetov v základnej škole. Základným znakom učiva OŽZ je, že hoci nemá vyučovací predmet, je učivo pre žiakov prvej a druhej zdravotnej skupiny povinné a výsledky sa neklasifikujú. Poslanie učiva je zamerané prípravou žiakov v koedukovanej forme na správne činnosti a konania v prípade vzniku nebezpečnej mimoriadnej situácie. Žiaci si v priebehu výchovného a vzdelávacieho procesu osvojujú potrebné vedomosti, zručnosti, návyky a schopnosti.

Pre osvojovanie vedomostí a zručností sa využívajú účelové cvičenia, prípadne niektoré vhodné poznatky z iných oblastí vzdelávania. Používané metódy rešpektujú bežné didaktické postupy, žiada sa však uplatňovať menej verbálne a viac názorné metódy, cvičenia a kontroly. Dôležitú funkciu plnia aktivizujúce a motivačné hodnotenia, samostatné alebo skupinové činnosti. Žiaci majú v priebehu osvojovania učiva získať poznatky o potrebnosti a nenahraditeľnosti učiva pri vzniku a priebehu mimoriadnej situácie. Prvky učiva sú zapracované do učebných osnov povinných predmetov (telesná výchova, prírodoveda, pracovné a technické vyučovanie, biológia, zemepis, fyzika, chémia) a sú ich neoddeliteľnou súčasťou.

Na procese realizácie učiva sa okrem tém vo vybraných povinných predmetoch a účelových cvičení podieľajú aj:

- školský režim (disciplinovanosť a kolektivismus),
- civilná ochrana a objektová ochrana,
- záujmová činnosť (príprava mladých zdravotníkov, požiarnikov, záchranárov CO, športových strelcov a pod.),

Nakoľko sa učivo nerealizuje v samostatnom predmete, riaditeľ školy zabezpečovaním a usmernením učiva poveril zodpovedného učiteľa. Osobitnú pozornosť je treba venovať príprave a rozširovaniu materiálového zabezpečenia výučby, ktoré vzhľadom na prevažujúci praktický charakter výučby bezprostredne ovplyvňuje kvalitu plnenia cieľov.

Poverení organizátori zodpovedajú za účelné skĺbenie organizačnej a metodickej stránky tejto náročnej formy vyučovania.

Bezpečnostné opatrenia pri účelovom cvičení na školách

Za organizáciu ochrany a bezpečnosti pri uskutočňovaní účelového cvičenia zodpovedá vedúci účelového cvičenia, ktorý je povinný :

- organizovať označenie priestoru ÚC a poriadkovú službu v nebezpečných miestach, označenie a ohraničenie nebezpečných priechodov a miest,
- označiť miesta imitácie a zaistiť bezpečnosť pri označení jednotlivých situácií,
- udržiavať poriadok pri činnosti cvičiacich značkárov,
- spracovať pokyny pre bezpečnostné opatrenia pri cvičení v závislosti od miestnych podmienok, aby sa nimi oboznámili všetci účastníci účelového cvičenia,
- kontrolovať osobne a prostredníctvom svojich zástupcov a pomocníkov dodržiavanie bezpečnostných opatrení počas účelového cvičenia.

Za dodržiavanie bezpečnostných opatrení počas účelového cvičenia sú zodpovední vedúci na jednotlivých pracoviskách, ktorí sú povinní :

- oboznámiť žiakov so stanovenými bezpečnostnými opatreniami,
- oboznámiť cvičiacich s nebezpečnými miestami a označiť ich,

- kontrolovať dodržiavanie bezpečnostných opatrení, najmä počas imitácie a praktickej činnosti.

Počas účelového cvičenia je zakázané :

- prevážať imitačné prostriedky spoločne s osobami,
- používať nesprávnu či poškodenú techniku a dopravné prostriedky,
- pohybovať sa a zdržiavať sa v miestach presunov a činnosti techniky,
- používať rádiové stanice bližšie ako 100 m od vedenia vysokého napätia, pracovať s nimi bez uzemnenia,
- používať nesprávne a poškodené imitačné prostriedky, používať ich improvizáciu,
- rozmiestňovať značkárov v miestach nebezpečnej imitácie,
- používať zápalné a dymové prostriedky bližšie ako 50 m od osôb a ľahko zápalných látok (materiálov). Dymové prostriedky nepoužívať menej ako 200 m od obydli a komunikácií,
- uskutočňovať cvičné výbuchy v obytných miestach a na vodných plochách,
- zbierať nepoužité – nevybuchnuté imitačné prostriedky a demontovať ich,
- vykonávať činnosť v zadymených priestoroch bez ochranných pomôcok a zaistenia inou osobou,
- dotýkať sa vodičov elektrickej energie a vodivých kovových predmetov bez preverenia ich odpojenia od elektrickej energie,
- pohybovať sa v nebezpečných miestach,
- vykonávať zemné práce bez súhlasu príslušných územných správnych orgánov,
- rozkladať oheň v lesných porastoch a na miestach s možnosťou vzniku požiaru,
- piť vodu z nepreverených vodných zdrojov.

Na zaistenie bezpečnosti sa musia dodržiavať tieto špecifické opatrenia:

- dodržiavať stanovené bezpečnostné opatrenia pre činnosť v príslušnom objekte (mieste),
- pri činnosti v rámci účelového cvičenia zabezpečiť jednotlivé miesta proti poškodeniu,
- zabrániť prípadnému narušeniu inžinierskych sietí a technologických zariadení výrobného procesu,
- uskutočniť prieskum predpokladaných miest účelového cvičenia,
- priestory činnosti označiť stanovenými značkami (tabuľkami),
- nedovoliť prekročenie noriem pobytu a práce v ochranných maskách a iných ochranných prostriedkoch.

Pri činnosti v lesných priestoroch :

- Uskutočniť prieskum a označiť nebezpečné a nepriechodné miesta,
- Zaistiť dodržiavanie všetkých protipožiarnych opatrení,
- Zabezpečiť zdravotnícke opatrenia pri možnom úraze, proti uštipnutiu hadom, otravám a pod.

Ciele

Prierezová téma rozvíja u žiakov kompetencie tak, aby vedeli - komunikovať, argumentovať, používať informácie a pracovať s nimi, riešiť problémy, spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine. Ciele aj obsah prierezovej témy je súčasťou viacerých predmetov.

Hlavným cieľom je, aby sa žiaci prostredníctvom vlastnej organizácie práce naučili riadiť seba, tím, vypracovať si harmonogram svojich prác, získavať potrebné informácie, spracovať ich, vedeli si hľadať aj problémy, ktoré treba riešiť, správne ich pomenovať, utvoriť hypotézu, overiť ju a pod.

Naučia sa prezentovať svoju prácu písomne aj verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií.

Výsledkom vzdelávania bude, že žiak vhodným spôsobom dokáže zareagovať v rôznych kontextových situáciách, nadviazať kontakt, zostaviť základné písomnosti osobnej agendy, pozná ich funkciu, formálnu úpravu a vie ju aplikovať, využiť nástroje IKT, identifikovať a popísať problém, podstatu javu, získať rôzne typy informácií, zhromažďovať, triediť a selektovať ich, kultivovane prezentovať svoje produkty, názory, vytvoriť plán prezentácie, naplánovať a realizovať základný výskum, určiť svoje silné stránky a vie ich využiť pri vhodnom výbere témy, vie aplikovať vhodnú formálnu štruktúru na prezentáciu výsledkov svojho výskumu.